

(א) [עניינן ב: ג:] (ט) [דף נט: ד"ה ע"ד, (ג) [דף נט: ד"ה ע"ד, (ד) [ועי' בחי' יצונו פ"א, ד"ה ע"ד, ע"ה] (ה) [דף נט: ד"ה ע"ד, ע"ה] (ו) [דף נט: ד"ה ע"ד, ע"ה].

גליון הש"ס

תוס' ד"ה (במסור הקודם) מאי רובי ותיבת הוא לומר שקדושת הבית קיימת. ע"י לקמן דף סב ע"א תוס' ד"ה ואלה: תוס' ד"ה קודם וכו' אם עלו לא ירדו אבאי פטור בחוץ. ע"י לעיל דף נט ע"א תוס' ד"ה ע"י: מאי? וגם אין לומר דקודם שפירקו רובי נפסלו ביצא הקורבן. ק"ל הא גם נקדשים קלים ה"ל פטור מאליהו כיון דנפת סילוק משעת פגם מזה ואחרי כן ה"ל פטור ואינו חוזר ונראה כמ"ש תוס' בדיוור הסמור ד"ה ואלה ונראה ונראה א"ע:

שינויי נוסחאות

[א] מדרם וא"כ בשעת סילוק המזבח (בב"ב המסעות) כיון שאי אפשר לזרוק את הדם אין הברש נאכל. בהתייחס רבנן דלא ליפ' בשר מדרם לל"ל (ש"ס: ב) [בב"ב ה"א ע"ה] עם שלמי: [ג] קדושי וייעוהו (כתה"י וכו' בתוס' מנחות צה ע"א): [ד] והמטבן (ש"ס: ה) [ה] נבט אלא אייתי דנקט לאהרן שפירקו ונדק קודם שיעמידו דלא משמחה לה שיהא המזבח מונח קודם העמדת המשכן שהרי וכו' (ש"ס: ו) [ו] וכו' בתוס' (ש"ס: ז) [ז] אותו אבל שפירקו היו מפרקיין המושכן תחילה ונוספים בני גרשון (כ"פ וטוס' ש"ס: ז) [ז] דגל ראשונו וכו' קתא אחר לגבי שני כ"ד שהיו כו' (ש"ס וטוס' ש"ס: ח) [ח] וכו' ונדק נתקם (ש"ס: ט) [ט] אל תפס' נחתם העמיקו לשון רש"י כלפנינו: [י] ל"ל שלמים (ש"ס: י) [י] פסולין, ואי כששטרו כבוד משעת נטיהו והביאו עגבם הברש א"כ מיפסלה לה כיוצא ואי גרסינן לה וכו' (ש"ס: יא) [יא] ואם תמצא לומר קודם שיעמידו הלוחים את המשכן דוקא קאמר מוקמטן וכו' (ש"ס: יב) [יב] ל"ל בזמן הזה אם הודק להבאת מקום מאי קביעתא אי דגדיל לאהרן הורוהו (ש"ס: יג) [יג] קבעי' יהוהו דגדיל לאהרן (ש"ס: יד) [יד] איתקש נמי בהוהו לל"ל (ש"ס: טו) [טו] ומקמינן בשרו וכו' הוא לומר מש' (ש"ס: טז) [טז] מיתב מולא קרי ליה כהלה נמקוט (ש"ס: יז) [יז] וכו' (ש"ס: יח) [יח] קדשה מולא קרי ליה כהלה (ש"ס: יט) [יט] ועוד דיונין דמוקד וכו' לל"ל (ש"ס: כ) [כ] שהרי קראי מוכיחין (ש"ס: כא) [כא] ש"מ דאחרי בקדושה וכו' הוא דנקט כתנאי רבי. וגי' א"כ דאייתי דנקט קדושה ראשונה קדשה לשמחה ולא קדשה לעמיד לבא נקט כתנאי כו': [כב] הוזהב ולאו משום דדמיא ליה דיש חילוק בין קדושת בית לבתי ועוד הוזהב אבל ודאי קדושת בתי ערי הוזהב דמיא לקדושת וכו' לל"ל (ש"ס: כג) [כג] כ"ל כפ"ב (ש"ס: כד) [כד] כש"מ נוסף קסבר (ש"ס: כה) [כה] ד"ה דעניול (ש"ס: כו) [כו] דעניול (ש"ס: כז) [כז] ל"ל דמיר' (ש"ס: כח) [כח] ממתב ותמנה עד ור"א מוקף כש"מ תתלא לננה, וכ"כ בבב"ב דהוא תוספת: [כט] מיתב במה נראה ט"ס, וי"ל בה"מ ר"ת בית המקדש (ש"ס: ל) [ל] ל"ל וליתיה במילתיה (ש"ס: לא) [לא] מועד הוא (ד"ד ש"ס: לב) [לב] וא"א לומר כן (ש"ס: לג) [לג] דבשעת סילוק משמחה לל"ל (ש"ס: לד) [לד] כשירין בדרום (ש"ס: לה) [לה] נראה לל"ל כשריין:

קדשי קדשים פרק שישי זבחים

ר' ישמעאל דליף בשר מדרם א' בתרייתא רבנן: ואיבעימ' אימא' בתרייתא נמי בקדשי קדשים: ושני ב' מוקמות. לאו לאחר שנסעו דנסתלק המזבח קאמר אלא חד מינייהו כדאימא בעוד המשכן נטוי כמשפטו וחד לאחר שפירקו קדשים: וקלעי החלר ועדיין המזבח נמקומו. וקודם שיעמידו לויס את

משכן ב' דנקט הכא לאו דוקא נקט ה' חדל דלא משכח לה שהרי קודם שיחטו בני קהת נושאי המזבחות היו חוין בני גרשון ומררי נושאי המשכן ומקימין אותו: ונכסיעתם היו מורדין

את המשכן תחילה ונושאיין בני גרשון ומררי אחר דגל ב' אחד ובני קהת אחרי שני דגלים כדי שיהו קודמין בני גרשון בחנייתן ומעמידין את המשכן לפני בוא בני קהת כדכתיב אחר מטע דגל בני יהודה והורד המשכן וגו' (במדבר י) ואחר שני דגלים כתיב (שם) ונסעו הקהמים נושאי המקדש דהיינו ה' ארון ומזבחות וכלי השרת והקימו בני גרשון את המשכן עד בואם של בני קהת ועוד ה' אי בששניו את הסדר מוקמת לה היכי שחטי קרבנות קודם שיעמידו משכן הא אחר באיחו מקומן (לעיל דף נה): בשלמים: ששחטן קודם שיעמידו לויס כו' פסולין: ואי גרסת לה מוקי לה בששניו את הסדר והואו דלחיהו מקומן שלמים דוקא קאמר משום דכתיב צהו (ויקרא ג) ושחטו פתח אהל מועד ולא יליף שאר קדשים מינייהו: מהו

ס.א.

קדשי קדשים פרק שישי זבחים

דמשמע דמספקא ליה אי חייב להעלותו לירושלים או לא כיון דלא קידשה יהא נאכל בכל ערי ישראל כדתנן לקמן (שם) ואמאי לריך לאקושי לבכור דמה בכור אינו מעלהו אף מעשר אינו מעלהו אמר רבינא לעולם קסבר קדשה ולא מיירי כלל בחובת העלאה אלא אם

יכול לאוכלו בזמן הזה או לא וילפינן אכילת מעשר מאכילת בכור דמה אכילת בכור צעיא מזבח משום דאיתקש צשורו לזמו אף אכילת מעשר צעיא מזבח ואין שום מעשר נאכל בזמן הזה ואית ספרים דגרסיין אי לא קדשה אפילו

מעשר נמי לא וה"פ אפילו מעשר נמי לא יהא נאכל כלומר דמדקצבית במעשר בזמן הזה א"כ במעשר שהוקף להבאת מקום קדשי: ב' אכל לאחר חורבן ההוא שמה לא נחתיב כלל במעשר כיון דלא קדשה ואפילו נחתיב במעשר כמו צבוב וגזעון מ"מ פשיטא דנאכל בכל ערי ישראל לפי הגירסא דלקמן כדפרישית אלא כי קצעי בואתו שגדל בפני הבית וחרב הבית והוא ה"ל פשיטא דלאינו נאכל אמר רבינא לעולם קסבר קדשה ובכבור שזרק דמו קודם חורבן הבית עסקינן וחרב הבית ועדיין צשורו קיים ואיתקש צשורו לזמו וא"ת והא כתיב (במדבר י) ואת דמס מזרוק ואת חלבם מקטיר אלמא איתקש ה' בההוא קרא להקטרת חלב ואמרי' לעיל ג' דמזבח שנעקר מקטירין קטורת במקומו וה"ה אימורין וי"ל דקולא וחומרלא לחומרלא מקשינן ומקשינן: צשור

לזמו והשתא מהך דרשא יליף לכל הקדשים דאם נפגם המזבח אין נאכלין וא"ת לפי גירסא זו דגרס קדשה קשיא דר' ישמעאל אדרי' ישמעאל דלקמן פ' בתרא (דף ק"ט). תניא רבי ישמעאל אומר זה זה מנוחה ונחלה שילה ופי' בקונטרס דבקדושת ירושלים גופה ס"ל דלא קדשה ויש אחריה היתר מולא קרי ליה נחלה: כדאימא בפ"ק דמגילה (דף י). שמעתי שמקריבין צבית חונוי בזמן הזה ואוקמינן כרבי ישמעאל מיהו זזה לא דק צפיריחו דהיא דמגילה (ש"ס: י) רבי ישמעאל צברי יוסי ויהא דלקמן רבי ישמעאל בן אלשע צר פלוגתא דר"ע אכל מ"מ על כרחין קסבר לא קדשה: דכיון דמוקי קרא דנחלה בשילה א"כ מנא ליה דירושלים אין אחריה היתר וי"ל דשמה נפקא ליה מקרא אחריהא והרב רבי חיים מפרש דרבי ישמעאל סבר קדשה והאי דקאמר זה זה שילה אמא לאשמועינן דשילה אין אחריה היתר דלא כמ"ד יש אחריה היתר והיינו משום דדריש מנוחה זו שילה נחלה זו ירושלים ומדחלקו קדשי ליתן היתר בין זו וזו פליגי אמתי' דקתני שילה יש אחריה היתר דתנן (לקמן דף ק"ב): צאו לנוז וגזעון כו' ואין נראה כלל שהרי ה"ל מוכיחים דצבוב וגזעון הותרו הצמות גבי שמואל והוא יצרך את הוצה (שמואל א ט) וגם קרי ליה בצפוק במה אכל אחר ירושלים לכו"ל עלמא לא הותרו הצמות ואפי' מאן דאית ליה לא קדשה מני' סבר דאין אחריה היתר וכן משמע פ"ק דמגילה (ש"ס: יא) א"ר יצחק שמעתי שמקריבין צבית חונוי בזמן הזה וקאמר דהדר ביה מהא דתניא ירושלים אין אחריה היתר ואמאי הדר ביה הא קאמר התם כתנאי אי קדשה לעמיד לבא אי לא קדשה ומעיקרא מאי סבר ולצפוק מאי סבר אלא ודאי שיעקרא סבר דלמ"ד לא קדשה והתרי דמיימי התם דקדשה ולא קדשה לא קאי אדברי יצחק אלא ריהטא דהש"ס הוא משום דאיירי: קדושה ראשונה קדשה לשמחה ועקדה לעמיד לבא דנקיט כתנאי ומיימי פלוגתא דבתי ערי חומה: דמי נקדושת הארץ דמשווי להו אהדדי ובפ"ב (דף ק"ג) גבי מקיש ציאתם צימי עורא לציאתם צימי יהושע וכמה תנאי היה יכול להציא דאיכא דאית ליה קדשה ואיכא דאית ליה לא קדשה ור"מ בפ"ק דחולין (דף ק"ד) קסבר לא קדשה גבי בית שאן ורבי ישמעאל דהכא ורבי יוסי דסדר עולם בפרק הערל (ביבמות דף ק"ג) וא"ת ומנא ליה לקמן: דרבי יוחנן סבר קדשה משום דמחייב מעלה בזמן הזה לעולם אימא לך דסבר לא קדשה אפי' אין אחריה היתר כדפי' וי"ל דאי לא קדשה לא מחייב: דלאינו ראוי לפתח אהל מועד דנחלו לגמרי אכל אי קדשה לא נדחו ויכול לבנות מזבח במקומו ויקריב עליו או מיירי ר' יוחנן קטרת דלא צעי מזבח כדפי' לעיל א' ואין להקשות לפי' הקונטרס דהוא כהא לא קדשה וצפוק הערל (ש"ס: יב) שמעינן לרבי יוסי דקדשה דברייתא דסדר עולם ויש בה' חילוק כדפי' לעיל דאפילו בעטרה הבית קדושת הארץ לא בטלה כדאשכחן צבוב וגזעון א"כ מני ולא סבר ליה כדצעי לנימיר פרק יואל דופן (מדה דף מו): א"כ הא דדייה הא דרבייה דהכא משמיה דרבי ישמעאל וא"ת למאי דגרס קדשה הא ר"ל ס"ל אציבא דרבי יוסי (ביבמות דף פ"א). תרומה בזמן הזה דרצנן וי"ל כדפרישית לעיל דאפשר אפילו לא בטלה קדושת הבית קדושת הארץ בטלה ומדע דרבי יהושע שמעי' ליה עיגול: בעיגולין עולה בפ"ק דצילה (דף ק"ד) וצפוק הערל (ביבמות דף פ"א). מוכח לר"ל למ"ד: הוה עולה קסבר תרומה בזמן הזה דרצנן ושמעינן ליה לרבי יהושע בכמה דוכתי דלומר שמעתי שמקריבין אע"פ שאין צימ * ותימה: הוא לומר שקדושת הבית קיימת להקריב קרבן בלא במה: ולא יתחייב בתרומה אכל לעיל דלמר איפכא אחי שפיר כמו צבוב וגזעון והכא י"ל דרבי יוסי משום רבי ישמעאל קאמר ולא ס"ל ומר' יהושע י"ל (י) דסבר דאינו מקדש אלא ו' דכריס בצבד לכן עלו העיגולין ור"א דמספקא ליה בפרק דיעות הטומאה (שעשוע דף טז). בפ"ק דמגילה (דף י) אי סבר קדשה או לא קדשה ושמעינן ליה בפ"ק דחגיגה (דף ג). גבי עמון ומואב מעשרין מעשר עני בצביעות דקסבר לא קדשה ומיהו אין רחיה משום דהרבה כריסם לאו מדברי ר"א כדפרישית פ"ק דיבמות (דף טז). ד"ה עמון וליתיה: במסכת ידים (פ"ד מ"ג): קדשיים גבס"ין. פי' בקונטרס קס"ד מפני סילוק המזבח הוא מדקמני וצין ומלורעין משתלחין שאין מלורע נכנס לדגלי השבטים ולא צו למחנה הלויס נושאי ארון כדאמר לקמן אע"פ שנסע אהל מועד: אלמא נפסלין דקאמר לאו משום דמפסלי ביוצא הוא דהא אהל מועד שחיב ליה וא"א: דלמאי דמוקי לה השתא בקדשי קדשים אפילו בלא סילוק מזבח אלא סילוק קלעי החלר לומר נפסלין קדשי קדשים ביוצא דבהדיא מוכח בפ' שמי הלחם (מנחות דף נ"ה). דבשעת: מסעות אין קרוי מחנה שכינה קיים ולחם הפנים ושאר קדשי קדשים מיפסלי ביוצא דנסע אהל מועד הוא לאו דוקא לענין מחנה שכינה אכל לגבי קדשים קלים ודאי לא מיפסלי ביוצא משום מסע המחנות דלענין מחנה ישראל ומחנה ליה אע"פ שנסע אהל מועד הוא דמחניהם קיימין כדגלי השבטים כדמוכח לקמן פ' בתרא (דף ק"ט): ולכן וצין ומלורעין משתלחין וקדשים קלים אין נפסלין ביוצא ואתקפתא הו מדקמני נאכלין בשני מקומות דמיירי בקדשים קלים ואע"פ שאין מזבח במקומו: ה"ה ר' ישמעאל ודאי רבנן. היינו תנאי דפליגי עליה דר' ישמעאל בתמורה פרק ואלו קדשים (דף כ"ה). ודרשי' ליה לקרא צע"א: קודם שיעמידו המשכן. פריש"י לאו דוקא קודם אלא לאחר שהעמידו הכל המשכן והמזבח דאין לפרש ממש קודם שהעמידו המשכן כיון שכבר העמידו המזבח במקומו אוכלין קדשי קדשים הלא תחילה נוסעין בני גרשון ומעמידין המשכן ואח"כ בני קהת מעמידין המזבח ואם שינו הסדר והעמידו המזבח תחילה היאך שחטו קדשים קודם העמדת המשכן הא אמרן (יומא דף סג): שלמים ששחטן קודם פתיחת ההיכל פסולין וי"ל שלמים דוקא כתיב צהו ושחטו פתח אהל מועד כל זה פי' רש"י וק"ל (בבב"ב) הא תנן גבי תמיד (תמיד דף ל'): לא היה שוחט עד ששמע שער הגדול שנפתח אלמא ילפינן שאר קרבנות שאין שוחטין משלמים ואין נראה לומר דהיינו מדרצנן דהא צהיקשא דזאת התורה ניפק לפסולא משלמים וגם אין לומר דשלמים גופייהו אינו פסול רק מדרצנן דלא שנה הכתוב לעבד דהא אמרי' פי' שני שערי (יומא דף סג): דשלמים ששחטן בחוץ קודם פתיחת דלתות ההיכל פטור אלמא מן התורה אינו ראוי לפתח אהל מועד דפסול דרצנן חייב בחוץ ואפילו בפסול דלזרייתא חייב בחוץ היכא דאם עלו לא ירדו כדמוכח פרק השוחט והמעלה (לקמן דף קט). וזהו הוכחה דשאר קדשים נמי פסולין בפנימין קודם פתיחת דלתות ההיכל דאי כשירין א"כ בשלמים אס עלו לא ירדו דקרוי פסולין קדשי קדשים א"כ היה הכשירא צעלמא א"כ הוא דבשלמים * אס עלו לא ירדו אמאי פטור בחוץ אלא ודאי בשאר קדשים נמי פסולין אס לא תאמר כיון דלא נפתחו קודם השחיטה דלתות ההיכל תשיב שוחט שלמים שלא במקומו וירדו אע"ג דשאר קדשים אין נפסלין מן התורה דמי לקדשי קדשים ששחטן בדרום בפ"ק דמעילה (דף ג). דכמאן דחנקיונו דמו וירדו [לרבי יהודה] אע"ג דקדשים קלים שחיטתן בדרום כשירין: אכל לר"ש לא ירדו כדאימא התם א"כ היאה דשני שערי דפטור בחוץ כרבי יהודה * וגם אין לומר דקודם שפירקו המשכן כלל שחטו וזרקו את הדם ואחרי כן פירקוהו ואינו הסדר בשעת חנייהו והעמידו החלר תחילה וקלעי המשכן אחר מעשה דקודם קדשי קדשים שיעמידו המשכן הלא מיד שפירקוהו נפסלו ביוצא קדשים ולא אמרינן נסע אהל מועד הוא לגבי מחנה שכינה אלא ודאי קודם שהעמידו לאו דוקא אלא הטמיו הכל ומירושא הו אלאחר שפירקו דקאמר קמ"ל אע"פ דנסע אהל מועד הוא ואע"פ שנפרק המשכן כיון שקלעי החלר והמזבח במקומו. בבו"ב:

תוד"ה פ"א (מעמ' הקודם) וי"ל דקולא וחומרלא לחומרלא מקשינן ומקשינן: צשורו לזמו כו'. וא"ת האלו ויזקי ליה בכבור שזרק דמו א"כ היכי קאמר בצרייתא צטריס ויזחו, והא צטריס דהוי סה"ג דמעשר שזרעו קודם חורבן ולא מחוסר רק אכילה דהיינו כשהניחם לפני המזבח קודם חורבן הבית, או ודאי נאכלים שפיר לאחר חורבן הבית, וכמו שאין אהא למד מעשר מנכור רק בדמי ליה דלא מיהסר רק אכילה, כמו כן אין לעשות יוסת מנכורים רק בדמיו ליה דלא מיהסר רק אכילה, וי"ל דדוקא גבי הקדש דבכור ומעשר אהא למומר דלא קדשה אלא לבכור דבומיה, אבל שייך שפיר לומר ציטריס ויזחו אף מואתם שלא הינחם קודם חורבן הבית כיון שצננין הבית היה למד. קר נראה למתיר' (תו' שו"ת):

עין משפט ו**גור מוצה** נר מצוה

יב א מיי פ"ב מהלכות בית המדרש הלכה ה'
יג ב מיי ש"פ הלכה יג ופ"ב עט הלכה טז:

תורה אור השלם

- ונסע אהל מועד מחנה הלויים בתוך המחנה כאשר יתנו בן יקטן איש על ידו לדגליהם: במדבר ב, יז
- ואם מוצב אבנים תעשה לי לא תבנה אתהן גזית כי תרפך ונתפך עליה ותחללה: שמות ב, כב
- ובגית שם מוצב ליהודא אליהך מוצב אבנים לא תגוף עליהם כדור: ה' אבנים שלמות תבנה את מוצב יהודה אליהך והעלית עליה ועלה ליהודה אליהך: דברים כו, ו
- ויהודה וישראל רבים כחול אשר על ידם לרב אבנים: ושתים ושמונים: מ"א ד, כ
- כל ההקל באחד ארבע רבוא אבנים שלש מאות ששים: עזרא ב, סד

מוסף רש"י

שיתין. מלל שמתה המונח כנגד מקום הנסכים (טובח טח):
כיפים. אולמים ארקמל'ט' יעיד (נח).
כמין בניימי וזולתם (יבמות קכא):

שיטה מקובצת

בחו הריטא ב'ו. פ"ה שפרקי המשב הקבשים והייעות והמונח קיים. וזו למי שניתנו לעגיל דלתי נפסל אפילו כי הסיר הקלעים. וקשה דהיכי קאמר וז"מ שנסב איל מועד הוא ולא נפסל זיואל. (האן [האן] ז"ל יוצא בגול מוח כיון דמחבר קלעים הוא. אלא ט' נפסל לאחר שפרקי הקישור, אבל הקלעים עומדים במקומן. וז"מ מאי קמ"ל שפיטא דלא נפסל משום יונא האיל והקלעים קיימין. וי"ל כיון דלתי הקלעין קדושים אלא ממתת המשכן שבתוך, אי"כ מנסתלק קדושת המשכן בטלה קדושת קלעים וקמ"ל משום יואל, קמ"ל חף על פי שנסע אהל מועד הוא הקלעים כיון שלא נסתלקו, וההיא דשמי הלחם מייירי שנסתלקו הקלעים דמיפסלי משום יואל ונתי' הוררם: מוצב של נחושת היה הלול ומלא אבנים. ונסבן כן במדבר נמי כיון ממלאין אותו בתמימן, והאש על שמים היה מונח על השפה. וכשהיו שותין אותו היו כופין עליו פסקתו כדי שלא יפוקף אם הנגדים שהיו משייטין על המוס' כשמגילאין המונח ממקום המוס' (תו"ח): תור"ח ארבע אמות ב' אמות שתיים ב'ו. דע"כ איתן ארבע אמות שהיוסופו כדמים היה בחלקו של טורף. וכל שאלו נגדו של המוס' מן האשפון בו, אלא (קשה ה'). לך נראה כנרסח רש"י דרום ומערב, והגיע עד חלקו של יהודה. שבתת האשפון היה לו יסוד ליום דרומית. אבל במנחה לא היה לו יסוד לפי שהיה בחלקו של יהודה. וכן מוכח לעיל (דף נג:) האשפון דקאמר המונח אוכל בחלקו של יהודה אמה ולא קאמר אמה ממקו ואמה ממקו,

סא:

ולאחר שיפרקו הלויים את המשכן, אצל המונח וקלעי החצר במקומן אצל נסע מכל וכל אין ממנה שכינה קיים לגבי קדשי קדשים כדפרי' ולחם הפנים נפסל זיואל כדאמר התם ע⁽⁶⁾ במסולק מסדור השלחן דכ"ע לא פליגי דנפסל זיואל ועוד דאי נפרק מכל

וכל מיפוק לי דמיפסל מטעם פגימת

המונח וא"ת ובמנחות (דף נה.) אמאי תלי טעמא זיואל בלחם הפנים מיפוק לי משום פגימת המונח ואי כו חזרו והעמידו צו ציוס ואזי יאכלוהו הא כיון שנדחה אינו חוזר ונראה לאכול וכ"ת ט חד מתרי טעמי נקט א"כ היכי דייק התם ש"מ יש סילוק מסעות בלילה דאי ס"ד ציוס מאי איריא משום יואל מיפוק לי דאיפסול ליה בלילה וי"ל דודאי סילוק מסעות פוסל או משום יואל או משום פגימת המונח והתם דייק אם היה נפסל משום לילה קודם סילוק מנאל דלא היה המסע פוסל: **אע"פ שנבע אהל מועד הוא.** וא"ת דפי' שמי הלחם (מנחות דף נה.) דמעיקרא פליגי ב[א] בלחם הפנים במסולק אם נפסל במסעות

דמ"ד אינו נפסל דרש מדכתיב ונסע אהל מועד אע"פ שנסע אהל מועד הוא אפילו למחנה שכינה ואידך הווא לדגלים אהא אמאי לא משני דאליטריך לדרשא דהכא או למחנה ישראל כ[ב]

דקיים כדאמר פ' בתרא [ולקמן קטו]:
ותיך ה"ר חיים דלפי סברתו קמהדר ליה דס"ל דלא ריךי קרא לדרשא דהכא ולדרשא דפ' בתרא כיון דאית ליה דאפי' כי ליכא לא מוצח ולא קלעים אפי' לחם הפנים שהוא קדשי קדשים לא מיפסיל דקרינא ציה מחנה שכינה קיים ולכן משני לדגלים הוא דאהא וא"ת היכי תיסק אדעתא למימר התם דמסולק כשר זיואל מ"מ הא מסולק מיפסיל בפגימת מונח וכי תימא כשמזרו והעמידו המשכן צו ציוס ואידך יאכלוהו הא כיון דנדחה שוב אינו חוזר ונראה וי"ל דלא קיימא ההיא מסקנא אי"ג אפי' בשעת כ[ב] שנשאו בכתף מונח הוא **הוא: ארבע אמות מן הדרום וד' אמות מן המערב.** כך גירסת הקוגנטרס וקשה לר"ת דא"כ [הו] היה

המונח ד' אמות כ[ו] בחלקו של יהודה דמסתמא צבית ראשון לא היה יסוד לקרן דרומית מורחית לפי שלא היה בחלקו של טורף כדאמר פ' איזהו מקומן (לעיל נג:) ואם צבית שני הוסיפו דדרוס א"כ צנו בחלקו של יהודה וגרס ר"ת מן האשפון מן המערב והכי תנן במס' מדות (פ"ג מ"ח)

וקשה דהא מסקי' הכא דמשום שיתין הוסיפו שיהא הצור קלוט כ[ו] ומתוך דרומית וסיתין דדרוס היו כדמתין בפירקין [ולקמן סג.] בג' דברים היתה קרן מערבית דרומית משמשת למעלה ניסוך המים והיין כ[ח] ועוד תנן במסכת מדות (פ"ג מ"ג) מקום היה שם אמה על אמה ועוצאל של שיש עליה שצה יורדין לסיתין ומניינו למידחק צרוח מערבית היה לגד קרן דרומית אבל קשה עוד תניא כ[ב] במעילה פרק ודל חטאת (דף יא:) ומיייתי לה בצוכה פרק לולב (דף מט.) לול קטן היה בצד מערבו של כשא אחד לשצעים שנה פרחי כהונה יורדיין לגס ומציאיין משס יין קרוש לכך נראה כגירסת הספרים דגרסי דרוס ומערב וצבית ראשון היה להם יסוד לדרוס שהיה משוך בחלקו של טורף חוץ מרוח מורחית שלא נשתנה שהיה בלא יסוד (עד) חלקו של יהודה כמו צבית שני וקראי דממעטי בצפק איזהו מקומן (לעיל דף נג:) קרן שאין לה יסוד משום צית שני נאמר אי נמי חף צבית ראשון לא חשיב קרן דרומית קרן כיון דלא הוה ליה יסוד משני לדדין כגון בצד מורח אי נמי לפי שהיה עתיד להיות בלא יסוד צבית שני עולמים:

קדשי קדשים פרק שישי זבחים

מהו דמיא כו' כלומר ולא אכילה משנעקר המונח אהא לאשמועינן אלא אכילת קדשי קדשים בלא קלעים אהא לאשמועינן דלא תימאל כיון שנסתלקו קלעים יש כאן פסול יואל: **אבנים ג"פ.** אם מונח אבנים וגו' מוצח אבנים לא תניף [וגו'] אבנים שלמות תבנה וגו':

נוצ וגצעו. חד חשיב להו דשניהם צבנה ואינן קדושים: **לא נסתלקה.** בששעת המסעות ו כופין עליו פסקתו ומנייחין אותה במקומה: **אלא צימי שלמה.** שנסתלקה משם מונח אבנים שעשה שלמה: **עד שצא מנשה וסילקה גרס:** ואם איסא מעיקרא הוא דאיספלק. משהוקם המשכן בשילה וצנו מונח אבנים הווקה להסתלק ממונח של נחשת: **הוא דאמר.** רב הונא דאמר כרבי נתן. והא דלא אמרי' הוא דאמר כר"א בן יעקב משום דר' נתן הוא דשמעי' ליה בצדיא מעשה יג היה כך אבל מדר"א בן יעקב לא שמעינן אלא דהוכשר בשל אבנים: **לא נסתלקה לצטלה יד.** שמהא צבילה ממונח הנחושת לגמרי: **שצביא כו** הוה מושב מטייעתן לימא צביי"מ: [ו] ויסי אהרן של בית עולמים: [ז] ואחד של בית עולמים: [ח] דאמר כי האי תנא דתניא ר' יוסי (בר"ב: [ו] ג"ל הויכו הוה שמי' מסיעתין): [ז] כתי"מ מן הצפתן. וז"מ צבילות לה ע"כ ועי' תורה ארבע: [ח] תיבות תכא אין איש של שמים מטייעתן לימא צביי"מ: [ט] משום שיתין הוסיפו שעל מונח הנחשת של משה שאף הוא מונח שס: **סגן הסס.** במסכת מדות ר' יוסי אומר בתמילה צימי שלמה לא היה אלא כ"ח כו [ט] (ה) כונס ועולה יסוד וסוצב ומקוס קרנות ומקוס הילוך עד שהיה מקוס המערכה כ' על כ' וכשעלו צני הגולה הוסיפו עליו כו' נמאלא יסודו ל"צ על ל"צ ומקוס מערכתו כ"ד על כ"ד: **גמא.** גימל ויונית עשויה כרוס כף פשוטה שלנו כדפרישית [י] למוס' ומערב: **הא.** צמקדש שני אין אש של שמים מסייעתן כדילפינן צפ"ק דיומא (דף כא:) ואלראה צו ואכבוד [מגי א'] ממוסר ה' אלו ה' דברים שחמר מקדש שני ואש אחד מהן ואמרינן התם מיהו הוה סויעי לא מסייעא: **שיתין הוסיפו.** קרן מערבית דרומית הוסיפו למשכה לדרוס ולמערב צו שש היו מנסכיין נרסים כדאמרינן (התם) צמתני' דלקמן (דף קג.) וצימי שלמה היה כמין צור כרוי אלל המונח בצומה וזית לירד הנסקים צמוכו ויורדין מן

המונח ולרפפה [כו] ושותמין שס והס קלטו אותו הצור לתוך המונח ועשו נקבים כנגדן בראש המונח לירד הנסקים שס: **אעוס באדמה.** שלא יאא חלול: **שסיה לאכילה.** מה אכילה מתעכלת במונח חף שמה תבלע במונח: **אמר**

המונח דרומית וסיתין דדרוס היו כדמתין בפירקין [ולקמן סג.] בג' דברים היתה קרן מערבית דרומית משמשת למעלה ניסוך המים והיין כ[ח] ועוד תנן במסכת מדות (פ"ג מ"ג) מקום היה שם אמה על אמה ועוצאל של שיש עליה שצה יורדין לסיתין ומניינו למידחק צרוח מערבית היה לגד קרן דרומית אבל קשה עוד תניא כ[ב] במעילה פרק ודל חטאת (דף יא:) ומיייתי לה בצוכה פרק לולב (דף מט.) לול קטן היה בצד מערבו של כשא אחד לשצעים שנה פרחי כהונה יורדיין לגס ומציאיין משס יין קרוש לכך נראה כגירסת הספרים דגרסי דרוס ומערב וצבית ראשון היה להם יסוד לדרוס שהיה משוך בחלקו של טורף חוץ מרוח מורחית שלא נשתנה שהיה בלא יסוד (עד) חלקו של יהודה כמו צבית שני וקראי דממעטי בצפק איזהו מקומן (לעיל דף נג:) קרן שאין לה יסוד משום צית שני נאמר אי נמי חף צבית ראשון לא חשיב קרן דרומית קרן כיון דלא הוה ליה יסוד משני לדדין כגון בצד מורח אי נמי לפי שהיה עתיד להיות בלא יסוד צבית שני עולמים:

מהו דמיא כו' כלומר ולא אכילה משנעקר המונח אהא לאשמועינן אלא אכילת קדשי קדשים בלא קלעים אהא לאשמועינן דלא תימאל כיון שנסתלקו קלעים יש כאן פסול יואל: **אבנים ג"פ.** אם מונח אבנים וגו' מוצח אבנים לא תניף [וגו'] אבנים שלמות תבנה וגו':

נוצ וגצעו. חד חשיב להו דשניהם צבנה ואינן קדושים: **לא נסתלקה.** בששעת המסעות ו כופין עליו פסקתו ומנייחין אותה במקומה: **אלא צימי שלמה.** שנסתלקה משם מונח אבנים שעשה שלמה: **עד שצא מנשה וסילקה גרס:** ואם איסא מעיקרא הוא דאיספלק. משהוקם המשכן בשילה וצנו מונח אבנים הווקה להסתלק ממונח של נחשת: **הוא דאמר.** רב הונא דאמר כרבי נתן. והא דלא אמרי' הוא דאמר כר"א בן יעקב משום דר' נתן הוא דשמעי' ליה בצדיא מעשה יג היה כך אבל מדר"א בן יעקב לא שמעינן אלא דהוכשר בשל אבנים: **לא נסתלקה לצטלה יד.** שמהא צבילה ממונח הנחושת לגמרי: **שצביא כו** הוה מושב מטייעתן לימא צביי"מ: [ו] ויסי אהרן של בית עולמים: [ז] ואחד של בית עולמים: [ח] דאמר כי האי תנא דתניא ר' יוסי (בר"ב: [ו] ג"ל הויכו הוה שמי' מסיעתין): [ז] כתי"מ מן הצפתן. וז"מ צבילות לה ע"כ ועי' תורה ארבע: [ח] תיבות תכא אין איש של שמים מטייעתן לימא צביי"מ: [ט] משום שיתין הוסיפו שעל מונח הנחשת של משה שאף הוא מונח שס: **סגן הסס.** במסכת מדות ר' יוסי אומר בתמילה צימי שלמה לא היה אלא כ"ח כ"ח כו [ט] (ה) כונס ועולה יסוד וסוצב ומקוס קרנות ומקוס הילוך עד שהיה מקוס המערכה כ' על כ' וכשעלו צני הגולה הוסיפו עליו כו' נמאלא יסודו ל"צ על ל"צ ומקוס מערכתו כ"ד על כ"ד: **גמא.** גימל ויונית עשויה כרוס כף פשוטה שלנו כדפרישית [י] למוס' ומערב: **הא.** צמקדש שני אין אש של שמים מסייעתן כדילפינן צפ"ק דיומא (דף כא:) ואלראה צו ואכבוד [מגי א'] ממוסר ה' אלו ה' דברים שחמר מקדש שני ואש אחד מהן ואמרינן התם מיהו הוה סויעי לא מסייעא: **שיתין הוסיפו.** קרן מערבית דרומית הוסיפו למשכה לדרוס ולמערב צו שש היו מנסכיין נרסים כדאמרינן (התם) צמתני' דלקמן (דף קג.) וצימי שלמה היה כמין צור כרוי אלל המונח בצומה וזית לירד הנסקים צמוכו ויורדין מן

המונח ולרפפה [כו] ושותמין שס והס קלטו אותו הצור לתוך המונח ועשו נקבים כנגדן בראש המונח לירד הנסקים שס: **אעוס באדמה.** שלא יאא חלול: **שסיה לאכילה.** מה אכילה מתעכלת במונח חף שמה תבלע במונח: **אמר**

המונח דרומית וסיתין דדרוס היו כדמתין בפירקין [ולקמן סג.] בג' דברים היתה קרן מערבית דרומית משמשת למעלה ניסוך המים והיין כ[ח] ועוד תנן במסכת מדות (פ"ג מ"ג) מקום היה שם אמה על אמה ועוצאל של שיש עליה שצה יורדין לסיתין ומניינו למידחק צרוח מערבית היה לגד קרן דרומית אבל קשה עוד תניא כ[ב] במעילה פרק ודל חטאת (דף יא:) ומיייתי לה בצוכה פרק לולב (דף מט.) לול קטן היה בצד מערבו של כשא אחד לשצעים שנה פרחי כהונה יורדיין לגס ומציאיין משס יין קרוש לכך נראה כגירסת הספרים דגרסי דרוס ומערב וצבית ראשון היה להם יסוד לדרוס שהיה משוך בחלקו של טורף חוץ מרוח מורחית שלא נשתנה שהיה בלא יסוד (עד) חלקו של יהודה כמו צבית שני וקראי דממעטי בצפק איזהו מקומן (לעיל דף נג:) קרן שאין לה יסוד משום צית שני נאמר אי נמי חף צבית ראשון לא חשיב קרן דרומית קרן כיון דלא הוה ליה יסוד משני לדדין כגון בצד מורח אי נמי לפי שהיה עתיד להיות בלא יסוד צבית שני עולמים:

^[1] משמע דוקא אהא דלא אמר דהייט לגד מוחה, אבל בקרן דרומית היה בחלקו של טורף, ומ"מ בקרן דרומית מורחית לא היה צו יסוד לפי שלא היה ראווי אותו קרן למתן דמים, משום דבעינן בדם שהיא מסתפק מכתן ומכתן על היסוד משני לדדין על הקרן ויכאל לא היה יסוד בצימו קרן של צו מונח לפי שהיה אוכל בחלקו של יהודה ולא היה יסוד בצדומו כי אם אמה אחת בקרן דרומית מערבית (תוס' תורה"ו:

מסורת הש"ס

מהו דמיא כו' כלומר ולא אכילה משנעקר המונח אהא לאשמועינן אלא אכילת קדשי קדשים בלא קלעים אהא לאשמועינן דלא תימאל כיון שנסתלקו קלעים יש כאן פסול יואל: **אבנים ג"פ.** אם מונח אבנים וגו' מוצח אבנים לא תניף [וגו'] אבנים שלמות תבנה וגו':

נוצ וגצעו. חד חשיב להו דשניהם צבנה ואינן קדושים: **לא נסתלקה.** בששעת המסעות ו כופין עליו פסקתו ומנייחין אותה במקומה: **אלא צימי שלמה.** שנסתלקה משם מונח אבנים שעשה שלמה: **עד שצא מנשה וסילקה גרס:** ואם איסא מעיקרא הוא דאיספלק. משהוקם המשכן בשילה וצנו מונח אבנים הווקה להסתלק ממונח של נחשת: **הוא דאמר.** רב הונא דאמר כרבי נתן. והא דלא אמרי' הוא דאמר כר"א בן יעקב משום דר' נתן הוא דשמעי' ליה בצדיא מעשה יג היה כך אבל מדר"א בן יעקב לא שמעינן אלא דהוכשר בשל אבנים: **לא נסתלקה לצטלה יד.** שמהא צבילה ממונח הנחושת לגמרי: **שצביא כו** הוה מושב מטייעתן לימא צביי"מ: [ו] ויסי אהרן של בית עולמים: [ז] ואחד של בית עולמים: [ח] דאמר כי האי תנא דתניא ר' יוסי (בר"ב: [ו] ג"ל הויכו הוה שמי' מסיעתין): [ז] כתי"מ מן הצפתן. וז"מ צבילות לה ע"כ ועי' תורה ארבע: [ח] תיבות תכא אין איש של שמים מטייעתן לימא צביי"מ: [ט] משום שיתין הוסיפו שעל מונח הנחשת של משה שאף הוא מונח שס: **סגן הסס.** במסכת מדות ר' יוסי אומר בתמילה צימי שלמה לא היה אלא כ"ח כ"ח כו [ט] (ה) כונס ועולה יסוד וסוצב ומקוס קרנות ומקוס הילוך עד שהיה מקוס המערכה כ' על כ' וכשעלו צני הגולה הוסיפו עליו כו' נמאלא יסודו ל"צ על ל"צ ומקוס מערכתו כ"ד על כ"ד: **גמא.** גימל ויונית עשויה כרוס כף פשוטה שלנו כדפרישית [י] למוס' ומערב: **הא.** צמקדש שני אין אש של שמים מסייעתן כדילפינן צפ"ק דיומא (דף כא:) ואלראה צו ואכבוד [מגי א'] ממוסר ה' אלו ה' דברים שחמר מקדש שני ואש אחד מהן ואמרינן התם מיהו הוה סויעי לא מסייעא: **שיתין הוסיפו.** קרן מערבית דרומית הוסיפו למשכה לדרוס ולמערב צו שש היו מנסכיין נרסים כדאמרינן (התם) צמתני' דלקמן (דף קג.) וצימי שלמה היה כמין צור כרוי אלל המונח בצומה וזית לירד הנסקים צמוכו ויורדין מן

שינויי נוסחאות

[א] ג"ל רב חסדא (י"ש"מ: רש"י בר"ב: [ב] ג"ל תניא נמי הובי, ויכ"א צילקוט פרשת יתרו רמז שצ"ו (הגרי"ב: וביה בש"ס ובי"צ): [ג] ואחד של בית עולמים: [ד] רב אהרבי (י"ש"ס: בר"ב: [ה] דאמר כי האי תנא דתניא ר' יוסי (בר"ב: [ו] ג"ל הויכו הוה שמי' מסיעתין): [ז] כתי"מ מן הצפתן. וז"מ צבילות לה ע"כ ועי' תורה ארבע: [ח] תיבות תכא אין איש של שמים מטייעתן לימא צביי"מ: [ט] משום שיתין הוסיפו שעל מונח הנחשת של משה שאף הוא מונח שס: **סגן הסס.** במסכת מדות ר' יוסי אומר בתמילה צימי שלמה לא היה אלא כ"ח כ"ח כו [ט] (ה) כונס ועולה יסוד וסוצב ומקוס קרנות ומקוס הילוך עד שהיה מקוס המערכה כ' על כ' וכשעלו צני הגולה הוסיפו עליו כו' נמאלא יסודו ל"צ על ל"צ ומקוס מערכתו כ"ד על כ"ד: **גמא.** גימל ויונית עשויה כרוס כף פשוטה שלנו כדפרישית [י] למוס' ומערב: **הא.** צמקדש שני אין אש של שמים מסייעתן כדילפינן צפ"ק דיומא (דף כא:) ואלראה צו ואכבוד [מגי א'] ממוסר ה' אלו ה' דברים שחמר מקדש שני ואש אחד מהן ואמרינן התם מיהו הוה סויעי לא מסייעא: **שיתין הוסיפו.** קרן מערבית דרומית הוסיפו למשכה לדרוס ולמערב צו שש היו מנסכיין נרסים כדאמרינן (התם) צמתני' דלקמן (דף קג.) וצימי שלמה היה כמין צור כרוי אלל המונח בצומה וזית לירד הנסקים צמוכו ויורדין מן

המונח ולרפפה [כו] ושותמין שס והס קלטו אותו הצור לתוך המונח ועשו נקבים כנגדן בראש המונח לירד הנסקים שס: **אעוס באדמה.** שלא יאא חלול: **שסיה לאכילה.** מה אכילה מתעכלת במונח חף שמה תבלע במונח: **אמר**

המונח דרומית וסיתין דדרוס היו כדמתין בפירקין [ולקמן סג.] בג' דברים היתה קרן מערבית דרומית משמשת למעלה ניסוך המים והיין כ[ח] ועוד תנן במסכת מדות (פ"ג מ"ג) מקום היה שם אמה על אמה ועוצאל של שיש עליה שצה יורדין לסיתין ומניינו למידחק צרוח מערבית היה לגד קרן דרומית אבל קשה עוד תניא כ[ב] במעילה פרק ודל חטאת (דף יא:) ומיייתי לה בצוכה פרק לולב (דף מט.) לול קטן היה בצד מערבו של כשא אחד לשצעים שנה פרחי כהונה יורדיין לגס ומציאיין משס יין קרוש לכך נראה כגירסת הספרים דגרסי דרוס ומערב וצבית ראשון היה להם יסוד לדרוס שהיה משוך בחלקו של טורף חוץ מרוח מורחית שלא נשתנה שהיה בלא יסוד (עד) חלקו של יהודה כמו צבית שני וקראי דממעטי בצפק איזהו מקומן (לעיל דף נג:) קרן שאין לה יסוד משום צית שני נאמר אי נמי חף צבית ראשון לא חשיב קרן דרומית קרן כיון דלא הוה ליה יסוד משני לדדין כגון בצד מורח אי נמי לפי שהיה עתיד להיות בלא יסוד צבית שני עולמים:

מהו דמיא כו' כלומר ולא אכילה משנעקר המונח אהא לאשמועינן אלא אכילת קדשי קדשים בלא קלעים אהא לאשמועינן דלא תימאל כיון שנסתלקו קלעים יש כאן פסול יואל: **אבנים ג"פ.** אם מונח אבנים וגו' מוצח אבנים לא תניף [וגו'] אבנים שלמות תבנה וגו':

נוצ וגצעו. חד חשיב להו דשניהם צבנה ואינן קדושים: **לא נסתלקה.** בששעת המסעות ו כופין עליו פסקתו ומנייחין אותה במקומה: **אלא צימי שלמה.** שנסתלקה משם מונח אבנים שעשה שלמה: **עד שצא מנשה וסילקה גרס:** ואם איסא מעיקרא הוא דאיספלק. משהוקם המשכן בשילה וצנו מונח אבנים הווקה להסתלק ממונח של נחשת: **הוא דאמר.** רב הונא דאמר כרבי נתן. והא דלא אמרי' הוא דאמר כר"א בן יעקב משום דר' נתן הוא דשמעי' ליה בצדיא מעשה יג היה כך אבל מדר"א בן יעקב לא שמעינן אלא דהוכשר בשל אבנים: **לא נסתלקה לצטלה יד.** שמהא צבילה ממונח הנחושת לגמרי: **שצביא כו** הוה מושב מטייעתן לימא צביי"מ: [ו] ויסי אהרן של בית עולמים: [ז] ואחד של בית עולמים: [ח] דאמר כי האי תנא דתניא ר' יוסי (בר"ב: [ו] ג"ל הויכו הוה שמי' מסיעתין): [ז] כתי"מ מן הצפתן. וז"מ צבילות לה ע"כ ועי' תורה ארבע: [ח] תיבות תכא אין איש של שמים מטייעתן לימא צביי"מ: [ט] משום שיתין הוסיפו שעל מונח הנחשת של משה שאף הוא מונח שס: **סגן הסס.** במסכת מדות ר' יוסי אומר בתמילה צימי שלמה לא היה אלא כ"ח כ"ח כו [ט] (ה) כונס ועולה יסוד וסוצב ומקוס קרנות ומקוס הילוך עד שהיה מקוס המערכה כ' על כ' וכשעלו צני הגולה הוסיפו עליו כו' נמאלא יסודו ל"צ על ל"צ ומקוס מערכתו כ"ד על כ"ד: **גמא.** גימל ויונית עשויה כרוס כף פשוטה שלנו כדפרישית [י] למוס' ומערב: **הא.** צמקדש שני אין אש של שמים מסייעתן כדילפינן צפ"ק דיומא (דף כא:) ואלראה צו ואכבוד [מגי א'] ממוסר ה' אלו ה' דברים שחמר מקדש שני ואש אחד מהן ואמרינן התם מיהו הוה סויעי לא מסייעא: **שיתין הוסיפו.** קרן מערבית דרומית הוסיפו למשכה לדרוס ולמערב צו שש היו מנסכיין נרסים כדאמרינן (התם) צמתני' דלקמן (דף קג.) וצימי שלמה היה כמין צור כרוי אלל המונח בצומה וזית לירד הנסקים צמוכו ויורדין מן

המונח ולרפפה [כו] ושותמין שס והס קלטו אותו הצור לתוך המונח ועשו נקבים כנגדן בראש המונח לירד הנסקים שס: **אעוס באדמה.** שלא יאא חלול: **שסיה לאכילה.** מה אכילה מתעכלת במונח חף שמה תבלע במונח: **אמר**

המונח דרומית וסיתין דדרוס היו כדמתין בפירקין [ולקמן סג.] בג' דברים היתה קרן מערבית דרומית משמשת למעלה ניסוך המים והיין כ[ח] ועוד תנן במסכת מדות (פ"ג מ"ג) מקום היה שם אמה על אמה ועוצאל של שיש עליה שצה יורדין לסיתין ומניינו למידחק צרוח מערבית היה לגד קרן דרומית אבל קשה עוד תניא כ[ב] במעילה פרק ודל חטאת (דף יא:) ומיייתי לה בצוכה פרק לולב (דף מט.) לול קטן היה בצד מערבו של כשא אחד לשצעים שנה פרחי כהונה יורדיין לגס ומציאיין משס יין קרוש לכך נראה כגירסת הספרים דגרסי דרוס ומערב וצבית ראשון היה להם יסוד לדרוס שהיה משוך בחלקו של טורף חוץ מרוח מורחית שלא נשתנה שהיה בלא יסוד (עד) חלקו של יהודה כמו צבית שני וקראי דממעטי בצפק איזהו מקומן (לעיל דף נג:) קרן שאין לה יסוד משום צית שני נאמר אי נמי חף צבית ראשון לא חשיב קרן דרומית קרן כיון דלא הוה ליה יסוד משני לדדין כגון בצד מורח אי נמי לפי שהיה עתיד להיות בלא יסוד צבית שני עולמים:

מסורת הש"ס

א) כע"ז לקמן טט: טוכה נא: חגיגה טו: ג' גיטין מח. ב"ב עב: צ. ע"ז נב: מנחות עז. בכורות ה. ערכין ד: כו., ג) [לקמן] קו: מגילה י. שטותפ טו. עניות פ"א מ"ו, א) לקמן קח: קה, ד) סוכה מח: טו' שם פ"ג היה ע"ש ירוש' יומא פ"א ה"ה, ט) ירוש' שקלים פ"ו ה"ד, ו) [מנחות: ע"ז' תו' ערכין. ד"ה והל', ז) ערות שם, ח) [ע"ז מ"ו]:

גליון הש"ס

[נב] א"ל מר דגברא רבה הוא ע"י ערקין דף ה ע"א מנסי' ד"ה והל' מר ר"ט]:

שינויי נוסחאות

א) אשכחן ודרשן (ש"ס:);
ב) קאמר היכי אמאי לעיל משום דאש ברי' כ"ל (ע"פ כ"ב:);
ג) כל מקום (כ"ר:);
ד) שניכריים צורת ל"ל ודל"א עט הדיבור אלפניו (ד"ג:);
ה) ל"ל שיהא כהן (ש"ס:);
ו) ל"ל שיהא כהן (ש"ס:);
ז) כ"ס"פ מקיים כמו סידי' ובידי'. ובסוף ד"ה הקודם לימא ליה: [ח] שכשר המזבח לעבודה על זמן כו' ל"ל (ש"ס:);
ח) ל"ל קס"ד (ש"ס:);
ט) הקרות גיבה עמוקה הוציגה רבליטת גיבה מעט סביב (כ"ר:);
י) ל"ל מלהיקף המזבח (ש"ס:);
יא) ל"ל מלקיף המזבח (ש"ס:);
יב) ל"ל מלקיף המזבח (ש"ס:);
יג) כ"ס"פ ע"ד שפת. וכל"ל נוספת: דין ל"ל והקפידו (ש"ס:);
יד) ל"ל ולמטה (ש"ס);
טו) ע"י ר"ש ד"ג: [טז] ל"ל מלקיף (ש"ס:);
טז) ל"ל וכרשת (ש"ס:);
יז) המזבח סביב היה כרובי' דאי בראש כו' ל"ל (ש"ס:);
יח) כליהה קטנה והוציגו ל"ל (ש"ס:);
יט) ל"ל מלקיף (ש"ס:);
כ) ל"ל כדדרשינן (ש"ס:);
כא) סביב (כ"ר:);
כב) רגליהן (מנחות:);
כג) אבנין ומאי קספידא יש אם הוסיף והלא מסיפא עד' ש' אמה היינו כשהיה המזבח עד' ששים ארמוסף עליו כל שעה בכסוי א"כ מנזבה כו' ל"ל (ש"ס:);
כד) ל"ל הא קרא (ש"ס:);
כה) אמות ומחיא קרא דרשינן במתניתין דמדות שמן האמצעי הוא מורד י"ב אמה לכל רוח אלמא מקום המערכה כ"ד על ב"ב א"כ ערותו ל"ל ו"ל דאי רבו ל"ל (ש"ס:);
כו) שלמה שהיה מקום המערכה שלו כ' על כ' (ש"ס:);
כז) נוס' טו"כ' נ"י' והא דרביהי המכל בכתב עליו השכיב, לא ו"ל דאי רבו ל"ל (ש"ס:);
כח) שלמה שהיה מקום המערכה של כ' על כ' (ש"ס:);
כט) א"ל ירצו רבו' (כ"ח);
ל) נתי' נוסף היינו שלא להוסיף יותר אבל לפחות אין מעכבין דמה בית וכו':

אמר רב יוסף לאו היינו דמניא כו'. רב יוסף חלה ועקר למדו ופעמים שאמר דבר וזכר ששנה היפך וחזר בו (גדרים דף מה.). והכא הכי אמר ב' היכי אמרינן לעיל משום אש של שמים מסייעמן לא הולכרו לומר: **לאו היינו דמניא**. שאנשי כנסת הגדולה הגיעו

לסוף מדותיו להם נגלה מקום ב'

המקודש למוזח מה שלא נגלה לשלמה: **והספיב הכל כנפס**. שכל מקומות הקדושות ומדותיהן נכתבו לדוד אלמא כמקדש ראשון נמי האי דלא עשאוהו גדול לאו משום דלא נגלה לשלמה המקום במדמותיו: **אלא**

אמר רב יוסף קרא אשנה ודרש.

שנאמר לדוד ששים אמה כמקום המנוזח ושלמה לא הבינן לדרשו והס דרשוהו והוסיפו עליו לפי הצורך להס ולששים אמה לא הולכרו לדמרינן לקמן מדת ארכו ורחבו וקומתו אין מעכבין: **מה ציט א' אמה**. כדכתיב

(מלכים א' ו') ששים אמה ארכו אף מנוזח עד ששים אמה רחוי לו ומקודש המקום אס ירצו: **שנלמא ציט**. ידעו אנשי כנסת הגדולה מה קדוש לעזרה ומה קדוש להיכל: **שניכריס** [ח] ורופו. יסודות המומות: **מנא ידעו**. מקומו היכא: **שנשא נביאים**. חגי זכריה ומלאכי: **אחד**

העיד להם על המנוזח. שיש לו מקום להוסיף עד ששים אמה: **על מקום המנוזח**. היכן היה: **שמקריבין אע"פ שאין ציט**. דקדושת ציט^א קדשה לשעמה וקדשה לעמיד לצא: **שפתא אשורית**. שמתחילה ניתנה להס ככתב עברי כתב [ח] ליוצאה כדלמא כקנהדרין (דף כא:); **וריצוע**. אס אין המנוזח מרובע: **שכל ב' מקום שנאמר המנוזח לעכב**. דהמנוזח משמע כשהוא כן הוא דמיקרי מנוזח ואי לא לא וצקן כתיב (ויקרא ד) קרנות המנוזח וציסוד כתיב (שם) אל יסוד המנוזח ובככב כתיב אל פני המנוזח (שם ו) והוא הככב שהוא פניו של מנוזח וצולעים לו דרך סס כי היכי דחשיב ד' מנרמית פני אהל מועד מחמת שהפתח סס וצריצוע כתיב (שמות ט) רצוע יהיה המנוזח: **אלא מעסה כיור לרבי כו'**. דכתיב כזה המנוזח הכי נמי דמעכבי לרבי אס לא עשה ציוריס על פרחיס ולייסי וקלעים סביב למנוזח כמו

סידי' וכיירו [ח] זה כיור. ציוריס סביב כסוקה (דף מח:); **בול של מלה**. מלה אגרוף של מלה שמעמי: **לא שכשר** [ח] לעזודת. המנוזח כל זמן שהקפן פגוס כדמסייס ואילו שכל מנוזח שאין לו כו': **אף הסוכב**. ומדרבי יוסי צרבי יהודה נשמע לרבי דכיור מעכב: **איזוהו כרכוב**. וקס"ד [ח] אכרכוב דקרא קאי. כרכוב לשון היקף חריץ עגולה כדלמרינן כהכל שוחטין (חולין דף כה). כל שעמיד לגרר לכרכב: **צין קרן לקרן**. אמה רוחב שכנגד צין קרנות [ח] הייתה עמוקה וצולטת גובה מעט היה סביב לה כשפת המנוזח: **מקום הילוך רגלי כהנים אמה**. השתא משמע והיא הייתה אמה של מקום הילוך: **אטו כהנים צין קרן לקרן הוו אזלי**. והלא כשיגיעו לקרן הקרן מעכבן מהיקף [א]: **אלא ה"ק צין קרן לקרן ומקום הילוך רגלי כהנים** [ב]. כמין חריץ עמוק ממקום המערכה משפת [ג] המנוזח סביב ומקיף את מקום המערכה ורחבו של חריץ שני אמות אמה של צין הקרנות ואמה של מקום הילוך: **והספיב**. גצי מכבר מעשה רשת נחשת שנתמהו תחת כרכובו מלמטה עד חזי הקיפיהו [ד] למנוזח מאלמנעו ולמעלה [ה] לצד כמין היקף של כברה והוא עשוי נקציס נקציס ככברה ורשת [ו] של דגיס ומגיע למעלה עד מתחת לכרכוב אלמא בקיר מנוזח [ז] סביב הוה דאי כראש המנוזח היכי קרי למכבר הנמוך סביב הקיר תחת כרכובו: **פרי הוו**. שני סובצין היו לו למנוזח שעשה משה: **הד לנוי וחד לכהניס דלא נשסרקו**. סביב הקיר משעלה שש אמות גובה לרבי יוסי דלאמר לעיל (דף נט:); **י' אמות גובהו היה היקף הצליטה** [ח] קטנה חוגרתו סביב לנוי וחוה סובצ סוכור דלפליגו ציה רבי ור' יוסי צר' יהודה לעיל ומתחת לאותו סובצ נתנו המכבר ורחבו מגיע למטה [י] עד חזי המנוזח והוא היה סימן להבדיל צין הדמיס העליונים לדמיס התחתונים כדלמרינן [ב] בצאיהו מקומן (לעיל דף נג.); מהאי קרא התורה נתנה מחיצה כו': **וחד לכהניס דלא נשסרקו**. ולמעלה כראש המנוזח העמיקו סובצ [א] כמין חריץ עמוק דבר מועט להיות להס שפתו היקף מעקה קטן סביב שלא יחליקו [ב]: **דלמא מקום מערכה קאמר**. דהוי אמה שצין הקרנות ומקום הילוך מנמעטין צו אמתיס לכל ד' פש ליה אמה על אמה:

קדשי קדשים פרק שישי זבחים

ס.ב.

וְלֹא עַל גְּבֵי מַחִילוֹת. צור של שימין לא היה חשוב מחילה כיון דהוא לורך מנוזח: **אף מוזבח ששים אמה**. והל' דלאמר (בסוף) [צריש] כיסוי הדס (חולין דף פג:); קמוסיף אבניין [ב] היינו כשהיה המנוזח עד ששים א"כ מנוזח פריך התס אי נמי פריך קמוסיף שלא יהא רצוע שעל כל מליקט עוף אין יכולת לתת שפר ככל סביציו כדי לרצוע כמשפטו:

אחד שהעיד להם עץ המזבח. מימה קרא [ד] כתיב ציחוקאל

(נג) והארזיאל שמים עשרה אמות [ח] אלמא מקוס המערכה כ"ד על כ"ד ומהאי קרא דרשינן צמתני' דמדות (פ"ג מ"ה) וי"ל דאי לאו עדות היינו מפרשי' עס מקוס קרנות שלא לשנות מנוזח שלמה [ז]: **ואחד שמקריבין לשעמה ולעמיד ולא דמי לקדושת הארץ דקי"ל דבעלה כדמוכח צפ"ק דחולין (דף ק:)** גצי ציט שאן, שיש חילוק ציניסס כדפרישית לעיל (סא. ד"ה מא'): **מדת ארכו ומדת רחבו אין מעכבין**. והל' [ח] דכתיב הכל ככתב מיד ה' עלי השכל ומיירי אף גצי מנוזח כדליתא פרק כיסוי הדס (חולין פג:); **דלמה ציט ששים אף מנוזח ששים היינו שיהא קדוש עד ששים אס ירצו** להרמיצו ולא שיהא חובה לעשות כן:

ועל מקום המזבח ואחד שהעיד להם שמקריבין אף על פי שאין בית ואחד שהעיד להם על התורה שתכתב אשורית ת"ר [ב] צקן וכבשו ויסוד וריבוע מעכבין מדת ארכו ומדת רחבו ומדת קומתו אין מעכבין מנח"מ אמר רב הונא אמר קרא **המזובח כל מקום שנאמר המזובח לעכב אלא מעתה כיוור לרבי וסובב לרבי יוסי ברבי יהודה הכי נמי דמעכב דכתיב**^א **ונתתה אותה תחת כרכוב המזבח מלמטה ותניא איזוהו כרכוב רבי אומר זה כיוור רבי יוסי ברבי יהודה אמר זה הסובב אין**^ב **דתניא אותו היום נפגמה קרן מוזבח והביאו בול של מלה וסתמוהו ולא מפני שכשר לעבודה אלא שלא יראה מוזבח פגום**^ג **ישכל מוזבח שאין לו קרן וכבשו ויסוד וריבוע פסול רבי יוסי ברבי יהודה אמר אף הסובב ת"ר איזוהו כרכוב בין קרן לקרן מקום הילוך רגלי הכהנים אמה אטו הכהנים בין קרן לקרן הוו אזלי אלא אימא יומקום הילוך רגלי הכהנים אמה והכתיב**^ד **תחת כרכובו מלמטה עד חציו אמר רב נחמן בר יצחק תרי הוו חד לנוי וחד לכהנים דלא גשתרקו מדת ארכו ומדת רחבו ומדת קומתו אין מעכבין א"ר מנז' ה'בלבד שלא יפחתנו ממוזבח שעשה משה וכמה אמר רב יוסף אמה מחכו עליה**^ה **חמש אמות ארך וחמש אמות רוחב רבוע יהיה המזבח אמר ליה אביי דלמא**^ו **מקום מערכה קאמר מר**^ז **א"ל**^ח **ימר דגברא רבה הוא ידע מאי קאמינא קרי עלייהו**

ועליון, וציסוד כתיב אל יסוד המנוזח, וצריצוע כתיב רצוע יהיה התנוזח (סוכה טו) איזוהו כרכוב כו' זה הסוכב. כל דבר המקיף סביב בעגול קרוי כרכוב כמו ששניט בהכל שוחטין אלו הן גולמי כלי עץ כל שעמיד לשוף ולכרכב. והוא כמו שעושין חרוצין עגולין בקריבו דפני החיפות וספלי העץ, אף למנוזח עשה חריץ סביב והיה רחבו אמה בדפטו לנוי והוא לסוף שלם (ס"א שם) אמות של גבהו דכתיב האומר גבהו פי שנים ככרטי ה' מנה אי מקיס ושלש אמות קומתו משפת סוכב ולמעלה, אלכ סוכב להלך הכהניס לא היה למנוזח התחת אל על ראשו לפניס מקרעמיו: נפגמה קרן מוזבח. ע"י אבניס שזקן צו: ודלא מפני שכשר לעבודה. שיהא המנוזח ככר לעבודה כשתימה ו: אלא שלא יראה מוזבח פגום. מפני הככב (שם חות) שכל מוזבח כו'. ומקום ארץ ככר לעבודה (שם חות):

עד חזי המנוזח מנלל שהמכבר רחבו אמה והוא היה סימן לחזי גבהו להבדיל צין דמיס העליונים לדמיס התחתונים, וכנגדו פשו למנוח בית עולמיס תורת חוט הסקאל צאלמנעו (שוחט כו ח):

עין משפט ונר מצוה

יד א מיי פ"ג מהלכות בית המזבח הלכה ד:
פו ב ג מיי' שם הלכה ו:
פז ד מיי' שם הלכה ז:
י"ה ו מיי' שם הלכה ח:

תורה אור השלם

- וְכִינֹה מִזְבֵּחַ עַל מִבְּנֵינֹהוּ וּמִבְּנֵינֹהוּ כִּי בְּאִימָה עֲלִיָּהֶם מִעֲמֵי הָאָרְצוֹת וְיִעָל וְיִעָלֹה עֲלָיו עֹלוֹת לַיהוָה עֹלוֹת לְכֹכֵךְ וְלְעֶרְבֹר: עורא ג, ג
- הַכֵּל בְּתֵבַת מִיַּד יְהוָה עֲלֵי הַשְּׂבִיל כֹּל מִלְּאֹתֵי הַתְּבֵנֹת: דה"א כח, יט
- וַיֹּאמֶר יְהוָה יְהִי זֶה הוּא בֵּית יְהוָה הַזֶּה וְהָאֱלֹהִים יְהוָה מִזְבֵּחַ לַעֲלֹה לְיִשְׂרָאֵל: דה"א כב, א
- וְעִשִׂית אֵת הַמִּזְבֵּחַ עֲצֵי שִׁטִּים חֲמֵשׁ אַמּוֹת אַרְךָ וְחֲמֵשׁ אַמּוֹת רָחֵב רַבְּעֵי יְהוָה הַמִּזְבֵּחַ וְשִׁלַּשׁ אַמּוֹת קָמוֹת: שמות כו, א

- וּמִן הַדָּם יִתֵּן עַל קִרְיַת הַמִּזְבֵּחַ אֲשֶׁר לְפָנֵי יְהוָה אֲשֶׁר בְּאֹהֶל מוֹעֵד וְאֵת כָּל הַדָּם יִשְׁפֹךְ אֶל הַמִּזְבֵּחַ וְהָעֹלָה אֲשֶׁר פָּתַח אֲהֶל מוֹעֵד: ויקרא ד, יח
- וְלִקַּח תְּבוֹנֹת מִדָּם הַחֲסִיָּא בְּאַצְבְּעֵי יָדָיו עַל קִרְיַת מִזְבֵּחַ הַעֲלֹה וְאֵת כָּל הַדָּם יִשְׁפֹךְ אֶל יִסּוֹד הַמִּזְבֵּחַ: ויקרא ד, לד
- וְאֵת תּוֹרֵת הַתְּבֵנֹת הַקְּרֵב אֲתָהּ בְּנֵי אֲהֶרֶן לְפָנֵי יְהוָה אֵל פְּנֵי הַמִּזְבֵּחַ: ויקרא ו, ז
- וְהִנְתָּה אֲתָהּ תַּחַת כְּרִיבֵב הַמִּזְבֵּחַ מִלְּמַטָּה וְהִנְתָּה תְּרִישֵׁת עַד חֻצֵי הַמִּזְבֵּחַ: שמות כו, ה

- וְהֵעֵף לַמִּזְבֵּחַ מִכֹּכֵר מִעֲשֵׂה רִישֵׁת נֹחֶשֶׁת תַּחַת כְּרִיבֵבו מִלְּמַטָּה עַד חֻצֵּי: ויקרא ז, ו

שמות לח, ד

מוסף רש"י

והכתיב. גצי דוד המלך כשלוה אה שלמה על מידת הסיט וצניט הכל בכתב מיד ה' עלי השכיב. כל מלמלא המנחת שהודיע הקב"ה ע"י גז החוזה ומת הנובא (סוכה טו). לפי שכלו מקדש ראשון עפ"י הגזירה נעשו דמתיב הכל ככתב מיד ה' עלי השכיב כל מלמלא המנחת (ש"רין ע"י עלי השכיב. אזוי לנמ' וחזקין [ב] ראו מוזבח בניו. כשמים (מנחות ק"ו) קרן. קמן אמה על אמה כרוס אמה לכל קרן: יסודו. דריבועי אמה כנפיה לאשונה: וריבועי שאינו מרובע אס חסר אהד מכל אלו פסול: כל מקום שנאמר המיזבח לעכב. דהכי משמע המנוח זהו המנוח העשוי קן, והקן כצולו כתיב המנוזח, על קרנית המנוח כאלצקן כמלואם, וככב כתיב אל פני המנוזח, והככב הוא פניו של מנוזח שהוא פתחו ועליון, וציסוד כתיב אל יסוד המנוזח, וצריצוע כתיב רצוע יהיה התנוזח (סוכה טו) איזוהו כרכוב כו' זה הסוכב. כל דבר המקיף סביב בעגול קרוי כרכוב כמו ששניט בהכל שוחטין אלו הן גולמי כלי עץ כל שעמיד לשוף ולכרכב. והוא כמו שעושין חרוצין עגולין בקריבו דפני החיפות וספלי העץ, אף למנוזח עשה חריץ סביב והיה רחבו אמה בדפטו לנוי והוא לסוף שלם (ס"א שם) אמות של גבהו דכתיב האומר גבהו פי שנים ככרטי ה' מנה אי מקיס ושלש אמות קומתו משפת סוכב ולמעלה, אלכ סוכב להלך הכהניס לא היה למנוזח התחת אל על ראשו לפניס מקרעמיו: נפגמה קרן מוזבח. ע"י אבניס שזקן צו: ודלא מפני שכשר לעבודה. שיהא המנוזח ככר לעבודה כשתימה ו: אלא שלא יראה מוזבח פגום. מפני הככב (שם חות) שכל מוזבח כו'. ומקום ארץ ככר לעבודה (שם חות):

עד חזי המנוזח מנלל שהמכבר רחבו אמה והוא היה סימן לחזי גבהו להבדיל צין דמיס העליונים לדמיס התחתונים, וכנגדו פשו למנוח בית עולמיס תורת חוט הסקאל צאלמנעו (שוחט כו ח):